లోకం బాగుపడి పోయిందన్న మాటపట్ల నాకు నమ్మకంలేదు. కానీ లోకం బాగుపడుతోందని ఎవరైనా చెబితే తటపటాయింపులు లేకుండా నమ్మేయాలనిపిస్తుంది. ఇది మెరమెచ్చులకోసం చెబుతున్న మాట గాదు. ఉద్యోగిలో లంచగొండి తనం, రైతులో స్వార్థం, వ్యాపారంలో బ్లాక్ మార్కెట్టు, విద్యార్థిలో క్రమశిక్షణా రాహిత్యం, ఈ అవినీతి లక్షణాలు సమాజంలోవున్న మాట నేను కాదనను. ప్రజా జీవనం ఒక మహా స్రవంతి; నువ్వెంతగానైనా ప్రయత్నించు. ఎంతో కొంత మురికీ ముట్టా, చెత్తా చెదారం అందులో కలిసివుండకతప్పదు. ఈ ఆసుపత్రులు, ఈ విద్యాలయాలు, ఈ ఎలక్ట్రిక్ స్తంభాలు, ఈ ప్రాజెక్టులు, ఈ సంతాన నియంత్రణా ప్రచారాలు యివన్నీ వాలాంటి ఆశావాది కేమని చెబుతాయి. దేశం బాగుపడుతుందనే చెబుతాయి.

కానీ ఈ నా అభిప్రాయాని కొకచోట దారుణంగా దెబ్బ తగిలింది. కాలగమనంలో గాయం మానిపోయినా మచ్చమాత్రం అలాగే వుండిపోయింది.

ఆ వూరి పేరు రంగాపురం. ఆంధ్ర దేశంలో అథమపక్షం పదిపన్నెండు రంగాపురాలైనా వుంటాయి. వాటిల్లో యిది ఏ రంగాపురమన్న ప్రశ్న యిక్కడ అప్రస్తుతం. కన్ను పొడుచుకోవడానికొక వ్రేలు కావలిసి వచ్చినట్లుగా, కథ చెప్పుకోడానికి వూరంటూ ఒకటి వుండాలిగదా! అదిగో, అదే రంగాపురం!

ఆ వూరికి నేను వెళ్ళడం తమాషాగాగానీ, యాదృచ్ఛికంగాగానీ జరిగిన సంఘటనగాదు. పురిటింట ఆడబిడ్డ ఏడుపు వినిపించగానే ఫలానా వాడికి పెళ్ళాం పుట్టిందనుకునే సాంప్రదాయం సర్వజన విదితమే! కొందరు మగబిడ్డల విషయంలో వాడేదో ఒక ఉద్యోగం చేసి బ్రతకడానికే పుట్టాడని భావించడం లోకంలో పరిపాటి. ఆ విధంగా మాపెద్దలు నానుదుటలిఖించి పెట్టిన ఉద్యోగం పేరుమాష్టారుగిరీ! దానిపైన నేను మరులు గొనేందుకు వీలుగా మావాళ్ళెన్నో దోహదక్రియలు సలుపుతూ వచ్చారు. "ఒరే అబ్బీ, అది గౌరవప్రదమైన వృత్తిరా" అన్నారు. అందులో పాపానికి చోటే లేదన్నారు మా నాన్నగారు, మా తాతగారు కూడా బడి చెప్పుకునే బ్రతికారు గనుక అది నాకు కులవృత్తి గూడానన్నారు. అయీ హితబోధవల్ల నేను మాష్టారు గిరిపైన మోజు పడ్డాననే చెప్పవలసి వుంటుంది. నా పాలిటికి ఉద్యోగమన్నదొక, సహధర్మిణి లాంటిదైతే, యిక పాణిగ్రహణ మొకటే తరువాయి.

వరుడికి వధువు నచ్చింది. కట్నాలు, కానుకల విషయంలో పేచీయేలేదు. పెళ్ళికొడుకు పెళ్ళికోసం తహతహ పడుతున్నాడుగూడా! ఐనా ఉభయ కుటుంబాల్లోనూ ఏవో యిబ్బందులు ఏర్పడటంవల్లనైతేనేమి, ఆ తరువాత మరికొంతకాలం పంచాంగాల్లో శుభయోగాలు కలిసిరాకపోవడంవల్లనైతేనేమి వివాహాలు వాయిదా పడుతుండడం గూడా తమకు విదితమే. ఉద్యోగప్రాప్తిలో నా కెదురైందిగూడా అదే. వలచిన ఉద్యోగం జీవనాటవిలో మాయామృగం చందమై రెండేళ్ళపాటు నన్ను కింకరించింది. అలసి సొలసి వెయ్యి నిట్టూర్పులు విడిచినతర్వాత చివరికెలాగైతేనేం చేతికి దొరకుతానని బాసచేసింది. గొంతెత్తి బిగ్గరగా అరిచాను- ఎక్కడున్నావు? ఎప్పుడు దొరకుతావని. ఇదిగో యిక్కడున్నానని రంగాపురం నుంచే చేయి వూపింది.

ఉద్యోగ వార్తను తీసుకొచ్చిన ఆ ఉత్తరువు కాగితం నా కళ్ళకు వివాహ పత్రికకంటే అందంగా కనిపించింది.

రోడ్డులో బస్సుదిగాను. దిగినచోట ఎర్ర మట్టి పరచిన మట్టిబాట ఒకటి ట్రంకురోడ్డు నుంచీ చీలి పొలాలగుండా ఎక్కడికో దూసుకు పోతోంది. ఆ కూడలిలో నాటివున్న సిమెంటు పలకపైన "రంగాపురం రెండుమైళ్ళు" అన్న సూచన. నేను వెళ్ళవలసిన చోటికే వెళ్తున్నానని నమ్మకం పలికింది.

పొలాలు, ఓ చెరువుకట్ట. కట్ట దాటుకోగా కొన్ని ఫర్లాంగులమేరకు చవిటిపర్ర. అక్కడ బాటక్రిందికి దిగగా ఓ కొండవాగు. ఒక పెద్ద మిట్ట. అక్కడనుండీ దట్టంగా మామిడితోపులు. హఠాత్తుగా ప్రత్యక్షమైంది రంగాపురం.

రంగాపురం మరేమంత పెద్ద వూరుకాదు. ఉన్న నూరు, నూటయాభై యిళ్ళు పిచ్చివాడి చేతిలోని రాళ్ళలా చెల్లాచెదరుగా విసిరివేయబడి వున్నాయి. ఊరిలో యిళ్లు ఆక్రమించి వున్న జాగాకంటే ఖాళీగా వున్న స్థలమే ఎక్కువ.

ఆ ఖాళీ ప్రదేశమంతటా పిచ్చి మొక్కలూ, తంగేడు చెట్లు, చీమల పుట్టలు ఏపుగా పెరుగుతున్నాయి. పచ్చికలో ఒక్క మనిషి మాత్రమే నడవడానికి వీలున్నంతటి కాలి బాటలు యింటింటికీ లంకెలుగా విస్తరించి వున్నాయి. ఎవడికి వాడు తన ఇంటి

వంతమట్టుకు నివాస యోగ్యంగా వుంచుకో తలచడమే గానీ, ఊరేమైపోయినా పట్టించుకోని నిర్లిప్తత మొదటి చూపులోనే నా కవగతమైంది.

పరిసరాలను కలయ పరికిస్తూ ఊరిమధ్యకు వెళ్ళి అక్కడొక రచ్చబండపున నిల్చున్నాను.

ఏమిటో అనుకున్నానుగానీ రంగాపుర మన్నది సార్ధక నామధేయం. ఎందుకంటే పెద్ద పెద్ద పేట రొంపల్లో సైతం కనిపించనంతటి సుందరమైన దేవాలయం ఒకటి ఊరినడుమ గంభీరంగా వెలసివుంది. ఏమైనా ఊరికుండ వలసిన హంగుల్లో గుడికూడా ఒకటి. కానీ బడి ఎక్కడ ?

ఎవరినైనా అడుగుదామనే అనుకున్నాను. ఎవరో కొందరు వుండీ వుడిగీ వీధి వెంట వెళ్తున్నారు గూడా ! కానీ వాళ్ళ కెవరికీ రచ్చ ప్రక్కన క్రొత్త వ్యక్తి ఒకడు నిల్చున్నాడన్న ధ్యాసే వున్నట్టులేదు. ఎవడైతే మనకేమన్న ఉదాసీనతతో దూరదూరంగా వెళ్ళిపోతున్న వాళ్ళ వైఖరివల్ల నా అంతట నేనుగా వాళ్ళను పలకరించడానికి మనస్కరించడమూ లేదు.

అప్పటికింకా మధ్యాహ్నం కాలేదు. ఊరి నొక చుట్టు వేసుకొని వచ్చి అప్పటికీ బడి కనిపించకపోతే అప్పు డెవరినైనా అడుగుదా మన్న నిర్ణయానికి వచ్చాను.

రంగాపురంలో యిండ్లు ఒక క్రమపద్ధతిలో నిర్మించబడలేదని మనవి చేశాను గదూ ! క్రమం లేకపోతేనేమిగానీ, అవి సమాజంలోని వైవిధ్యాన్నంతా తేటతెల్లంగా తెలిపిడి చేస్తున్నా మని ఒప్పుకోక తప్పదు. గారమిద్దెకు దాపున్నే మంటిమిద్దె. దాని కెదురుగా పెంకుటిల్లు. దాని వెనుక పూరిపాక. అల్లంత దూరంలో ఒక గుడిస. ఇలా ఋష్యాశ్రమంలో పామూ కప్పా, పులీ, లేడీలాంటి ప్రాణుల్లా అక్కడ కలిమి లేములు సహజీవనం చేస్తున్నాయి. ఒక మూల చింతచెట్టు క్రింద గోలీకాయలాడు కుంటూ కుర్రవాళ్ళు కొందరు కనిపించారు. కొందరు లాగులుమాత్రం వేసుకున్నారు. చొక్కాలులేవు. కొందరు చొక్కాలు మాత్రం తొడుక్కున్నారు. లాగులు లేవు. తలలు, ఒడలు దుస్తులు మాసి మట్టిగొట్టుక పోయివున్న వాళ్ళ వైఖరిని బట్టి చూస్తే వాళ్ళిటీవల ఎన్నడూ బడిముఖం చూచినట్టులేదు. కాని అవూరి బడిని గురించి వాళ్ళకు కొన్ని వివరాలు మాత్రం తెలిసి వుండకపోవు. నాలో వాళ్ళకింకా మేష్టరుగారు కనిపించక మునుపే, బడిని గురించి వాళ్ళ అభి ప్రాయాలను తెలుసుకోవాలన్న కుతూహలం కలిగింది.

దగ్గరికివెళ్ళి నిల్చున్నాను. ఓ క్రొత్తవ్యక్తి తమ క్రీడా రాజ్యంలో ప్రవేశించినందుకు వాళ్ళయినా ఏమంత సుముఖంగా వున్నట్టు లేరు. ఐనా నేను నా స్వప్రయోజనార్ధం వాళ్ళ ఆనందానికి అడ్డుతగలక తప్పిందిగాదు.

"ఒరే అబ్బీ: ఈ వూరి బడిఎక్కడ ?" అని ప్రశ్నించాను.

బడిమాట బయటపడగానే వాళ్ళొకరి ముఖం ఒకరు చూసుకున్నారు. రానున్న ప్రమాదాన్ని శంకిస్తున్న వాళ్ళలా దూరంగావై దొలిగి ఒదిగి ఒదిగి నిల్చున్నారు.

"మిమ్మల్నే అడగడం ! ఎక్కడుంది బడి ?"

"అదిగో, అక్కడ" వాళ్ళొకవైపుకు దృష్టిని గుడించారు.

వాళ్ళ చూపులు ప్రసరించినచోట బొత్తిగా కట్టడంలాంటిది లేకపోలేదు- పూర్వాశ్రమంలో అది ఒక పూరిల్లు. ఇప్పుడు దాన్ని పూరిల్లని చెప్పడం పెంటదిబ్బను పొదరిల్లని చెప్పడం. పై కప్పు ఏనాడో గాలి కెగిరిపోయింది. నాలు గైదు వెదుర్లు మాత్రం వెన్నుగాడునుంచీ వ్రేలాడుతున్నాయి.

ఒకవైపు గోడ కూలిపోవడంవల్ల దూలాలు భూమిపైకి వ్రాలి ముక్కోణమంటే- ఏమిటో తెలియజేస్తున్నాయి.

"ఒరే అబ్బీ, మీరు బడికి వెళ్ళడం మానుకుని ఎంతకాలమైంది ?" అని అడిగాను.

"పొట్టి మీసాల మేష్టరుగారు వెళ్ళిపోయిం తర్వాత మాకు బడిలేదు" సిసింద్రీలాంటి కుర్రవాడొకడు బదులు చెప్పాడు.

"పొట్టి మీసాల మేష్టారు ఎప్పుడు వెళ్ళి పోయాడు ?"

"బలంగావానలుకురిశాయి.బడిపెట్టుకోడానికి

తావే లేకపోయింది. పొట్టిమీసాల మేష్టరు గారు బస్సెక్కి వెళ్ళిపోయాడు."

"మళ్ళీ రానేలేదన్నమాట !"

"రానసే చెప్పివెళ్ళాడు !"

పరిస్థితిలో ఒక్కింత మాత్రమే తెలిసి వచ్చింది. కానీ ఉత్సాహాన్ని కృంగదీయడానికి ఆ కొద్దిపాటి విషయమే చాలు ! నిల్చునే ఓపిక లేక ఆ చెట్టు క్రింద కూలబడిపోయాను.

ఆ కుర్రవాళ్ళకు మాత్రం నన్ను గురించి తెలుసుకోవాలన్న ఆసక్తి ఎంతైనా వుంది. ఎవరతడు ? ఎందుకోసం వచ్చాడు ? ఆ వెళ్ళి పోయిన పొట్టిమీసాల మేష్టారుకు యితడేమైనా బంధువా ?

వాళ్ళ ఆసక్తి వాళ్ళకుండగా, నా మట్టుకు నాకు గూడా వాళ్ళ ద్వారా మరికొన్ని వివరాలు తెలుసుకోవలసిన అవసరం వుండనే వుంది. ప్రొద్దు పుట్టకమునుపే బస్సెక్కాను. మార్గ మధ్యంలో బస్సు ఒకటి రెండుచోట్ల నిలిచిన మాట నిజమే ! కానీ అక్కడి హోటళ్ళలో ఏదిబడితే అది తినేసేటంతగా నా ఉదరంలో జఠరాగ్ని ప్రకోపించలేదు. కేవలం కాఫీతో మాత్రం తృప్తిపడ్డాను. ఇప్పుడు కడుపులో కొక్కులు త్రవ్వుతున్నాయి.

"ఒరేయ్ అబ్బాయిలూ ! ఈ వూరిలో హోట లుందా ?" అన్నాను.

"ఒటేలా ! అబ్బే లేదండీ ! మా వూళ్లో అంగడైనా లేదు."

హతాశుడినై పోయాను. ఏం చేయాలో తోచిందిగాదు. ఎందుకైనా మంచిదని మునసబు గారి నొకసారి కలుసుకోదలచుకున్నాను. ఆ కుర్రవాళ్ళే మునసబుగారింటికి దారి చూపించారు. వెళ్ళిన సమయానికి మునసబుగారు మంగలిచేత తలంటించుకుంటున్నారు. శివుడి జటాజూటంనుంచి గంగాజలం ధారలు కట్టి నట్లుగా, తైలధారలు చారికలుగా క్రిందికి దిగి అసలే నున్నగావున్న ఆయన స్థూల శరీరానికి మరింత నిగనిగలు సమకూరుస్తున్నాయి. నూనెకాస్త కళ్ళల్లోగూడా పడిందేమో, ఆయన కళ్ళు మూసుకుని యోగనిద్రా ముద్రితు డైన పరమ యోగీశ్వరునిలా వున్నాడు.

"నమస్కారమండీ !" అన్నాను. తపస్సుకు భంగం కలుగజేసిన మూర్ఖుణ్ణి ఏ యోగీశ్వరుడు మాత్రం మన్నిస్తాడు? ఆయన నావైపు చురచుర చూశాడు.

నన్ను గురించి నేనే పరిచయ వాక్యాలు చెప్పుకున్నాను.

"ఓహో, మేష్టారుగారివా ! ఇది మాకు పరి పాటే నాయనా ! కూర్చో, ఏడాదికి నలుగురు మేష్టర్లయినావస్తారుమావూరికి. రావడమూ, వెళ్ళి పోవడమూ! అంతేగానీ చదువు చెప్పినపాపాన మాత్రం పోరు. అసలిక్కడ చదువుకోవాలన్న ధ్యాసమాత్రం ఎవరికుంది ? అదిగో, ఆ పెట్టె లోనే వున్నాయి స్కూలురికార్డులు. ఆ పెట్టె గూడా స్కూలుదే. అదేగాదు, ఇంకా కుర్చీ

ఏదోలెమ్మని తృప్తిపడవద్దు !
మా వద్ద గల 70 మోడల్సులో
మీకు నచ్చేది తప్పక లభిస్తుంది.
మీరు నమ్మదగిన రేడియోషాపు
మూర్తి & కో.,
బి సెంటురోడ్డు, విజయవాడ-2
SANYO
విన్నారా ! మీ శాన్యో
మీడియం వేవ్ రేడియోలో
సినిమాకూడా వినవచ్చును.
ఇందుకు ఖర్చు రు. 10/- మాత్రం.
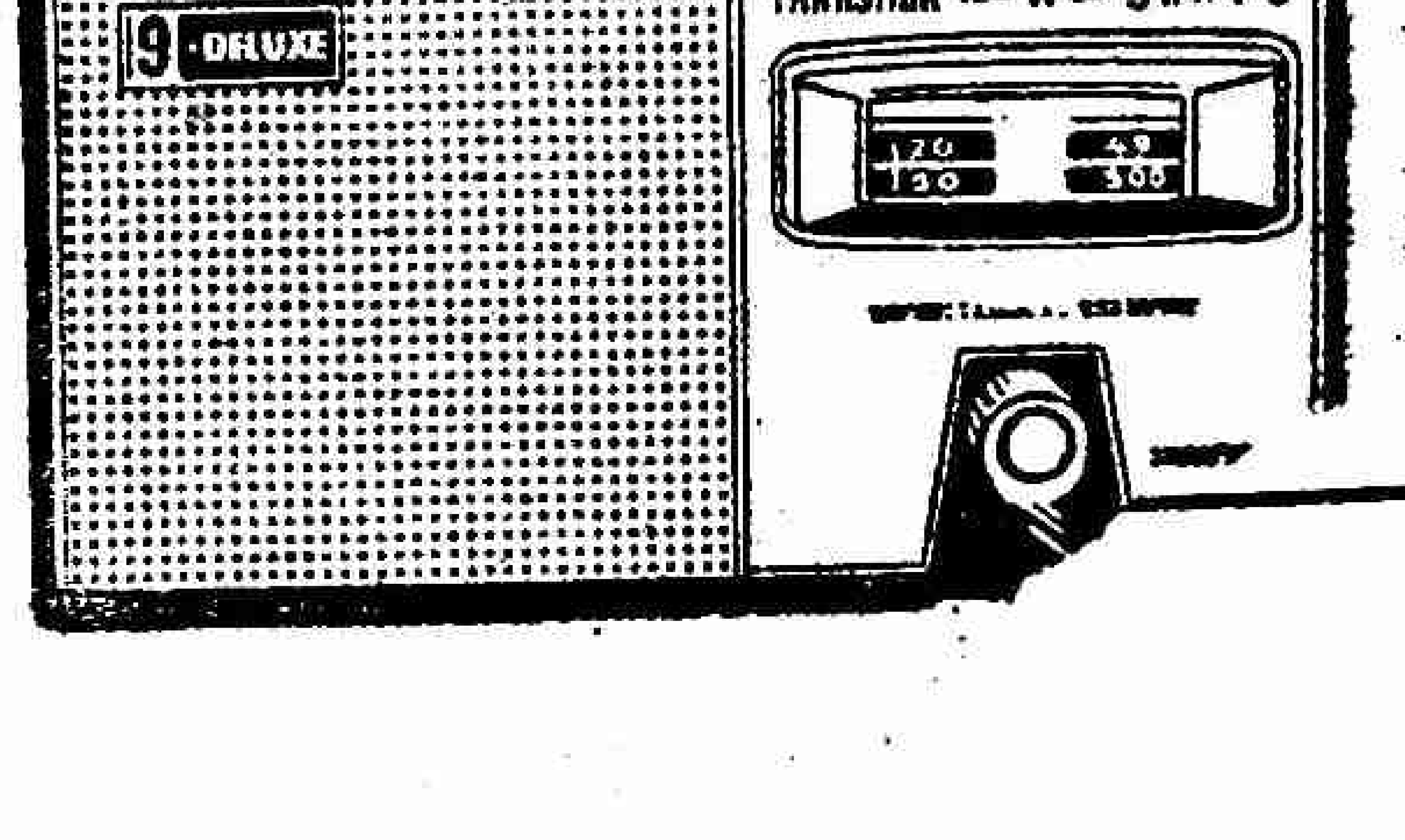

ఒకటి, మేజా ఒకటి, ఒక నల్లబల్ల గూడా వున్నాయి. అన్నింటినీ తీసుకెళ్ళు, లక్షణంగా చదువు చెప్పుకో..."

దక్షిణదేశంలో "నల్లతంగాళ్"అన్న పేరుతో సుప్రసిద్ధమైన జానపద కథ ఒకటుంది. నల్లతంగాళ్ పరమసాధ్వి. వాళ్ళ దేశంలో కరువొచ్చి పడేసరికి ఆమెకు రారాని కష్టా లొస్తాయి. భర్త ఎటో వెళ్ళిపోతాడు. కొద్దికాలం పాటు తలదాచుకోడానికని ఆమె తన ఏడుగురు బిడ్డలతోసహా పుట్టింటికి వెళ్తుంది. అక్కడ అన్న గారులేడు. వదిన మూళి అలంకారి పరమ గయ్యాళి. ఆవిడ ఆడి పడుచుకు సరఫరా చేసినవి ఓడుపోయిన కుండలు. దంచి వండుకో మని యిచ్చినవి జల్లువడ్లు. వంటచెరకంటూ యిచ్చినవి అరటి పట్టలు. రంగాపురం మునసబు గారు నా పట్ల అంతకంటే తక్కువ ఆదరం చూపించలేదు!

కొన్ని సంవత్సరాల అనుభవంతోగానీ మనకు కొన్ని రహస్యాలు అవగతంకావు. కానీ రంగాపురానికి సంబంధించిన రహస్యాలన్నీ నాకు ఆ ఒక్కనాటి అనుభవంతోనే ఆకళింపుకు వచ్చేశాయి. ఆ తరువాత యించుమించుగా ఆరు మాసాలపాటు నేను రంగాపురంలో వున్నాను. ఆ ఆరుమాసాల పొడుగునా నా కెదురైన అనుభవాలు గూడా ఆ తొలినాటి అభి ప్రాయాలు మరింతగా బలపడడానికి మాత్రమే ఉపకరించాయి.

మునసబుగారు చెప్పినట్టు రంగాపురీకులకు ("నందవరీకుల"కు అనుకరణ) తమ వూరిలో ఒక పాఠశాల వుండి తీరాలన్న పట్టింపేమీ లేదు. ఎందుకులేదు? ఆ వూరిలో అంగళ్లు గానీ, హోటళ్లు గానీ మచ్చుకైనా లేవు. ఎందుకు లేవు? అనతికాలంలో ఈ యక్ష ప్రశ్నలకు సదుత్తరం తెలుసుకోగలిగాను. నూర్లకొలది గొర్రెలను మేపుకరావడానికి ఒక్కడే కాపరిచాలు. అలా కాకుండా ఒక్కొక్క గొర్రెకు నూరుమంది కాపర్లా? చదువురాని వాళ్ళందరూ గొర్రెలకు మారురూపాలు గాకా, చదువుకున్నవాళ్ళు గొర్రెల కాపర్లవంటివారని మస్తులు మా... నమ్మకం. ఎవడుబడితేవాడు చదువరిగా మారిపోయిననాడు గొర్రెలకంటే గొర్రెలకాపర్లే ఎక్కువైపోయే ప్రమాదం వుందని వాళ్ళ సిద్ధాంతం. తమ బిడ్డలు విద్యావంతులు కావాలని అభిలషించే కుటుంబాలు రంగాపురంలో చాల తక్కువ, చదువనేది నిస్సందేహంగా అమృతం లాంటిదని వాళ్ళకు తెలుసు. కానీ ఈ ప్రభుత్వం మోహినీ దేవతకు మల్లే ఆ అమృతాన్ని ఏరి కోరి కొందరికి మాత్రమే పంచి పెట్టక అందరికీ సమానంగా వడ్డిస్తానంటుందే కర్మ! రంగాపురం వారి ఈ యింగితాన్ని ప్రభుత్వం పసిగట్టలేక పోయింది. అందుకు ఫలితంగా ఏర్పడినదే ఆ వూరి బడి. గుర్రాన్ని చెరువు దగ్గిరికైతే తీసుకెళ్ళవచ్చుగానీ, దానికి యిష్టం లేకపోతే నీళ్ళెలా త్రాగించగలవు అన్న సామెత ఆఖరిపట్ల సార్థకమైంది. ఎర్రయ్య, పుల్లయ్య, జోగులు, వెంకటేసు అన్న పేర్ల మధ్య వినయభూషణ్, విద్యాసాగర్‌ల వంటి పేర్లు చిక్కబిక్కరించడానికి సమ్మతించక ఘరానా కుటుంబీకులు తమ బిడ్డలను ఏ బంధువుల యింటికో, ఏ దూరప్రాంతాలకో పంపి చదివించుకుంటారు. ప్రభుత్వం వారు పెట్టిన బడికి వస్తే గిస్తే ఎల్లయ్యలు, పుల్లయ్యలే వస్తారు. వాళ్ళయినా ఎలా వస్తారు? అయ్య వారి పట్ల బలవంతంపైన వస్తారు.

రంగాపురంలో అంగడిగానీ, హోటలుగానీ లేకపోవడానికి కారణమేమిటంటే అది ఒక ప్రత్యేక ప్రపంచంగా వడమే! బాహ్య ప్రపంచంలో చెల్లుబడి అవుతున్న న్యాయాలకు, ధర్మాలకు అక్కడ పరిగణనలేదు. మిగిలిన ప్రపంచంలో నైతే దర్జీవాడొక చొక్కా కుట్టి అందుకు ప్రతిఫలంగా ఒక రూపాయి పుచ్చు కుంటాడు. రంగాపురంలో నైతే వాడికి రూపాయిలో సగానికి సగమైనా గిట్టుబాటుకాదు. కాదుగిదని వాదుకు సిద్ధమయ్యాడో, ఏ... సాపు చేయించుకుంటాడు. పో గా ఉప్పు, పప్పు, నిప్పు పెట్టెలాంటి వస్తువులతో ఆ వూరివాళ్ళ కవసరం లేకపోలేదు. ఆ అవస రాలను గమనించి ఎవడో ఒక పేరగాడు గ్రామంలో ఒక చిల్లరకొట్టు పెట్టదలచుకుంటే.

ఆతనాటికి (నాకు మునసబుగారినుంచి లభించి వస్తే) లిఖితంగా అనుమతి లభిస్తుంది. కానైతే అందుకు ప్రతిఫలంగా అతను తన సరుకుల పట్టీ కూడా లిఖితంగానే పంపిణీ చేయవలసి వుంటుంది.

* * *

నాకు గ్రామం చేత ఖండింపబడి మళ్ళీ వెలివేసి నాటకానికి తెరప్రూలా రంగాపురంలో మళ్ళీ బడి ప్రారంభమైంది.

రాత్రి కార్యం కావలించినా, పనిని కొంతకాలానికైనా సాధించడంలో మానవుడికి ఎంతైనా ఆత్మతృప్తి లభిస్తుంది. ఆత్మవిశ్వాసమున్న హృదయానికి ఆ తృప్తికంటే మించిన కాంక్షలు ఇంకేవీ వుండవు. పైపెచ్చు అది నా మొదటి ప్రయోగం. పలాయనం చేయవలసిన అవసరంలేదు. రంగాపురంలో కొత్త నెలంటూ బడి పెట్టలేనన్నమాట ఒకటి దక్కితే చాలు. ఆ మాట నా భావి ఉద్యోగ జీవితానికి నాందిలాగా పనికివస్తుంది. అందువల్లనే నేను పలాయనం చిత్తగించలేదు. పరిస్థితులను ఎదుర్కొనడానికే పూనుకున్నాను.

రంగాపురంలో బడి జరపడానికి చాలా ప్రతిబంధకాలున్నాయి. వాటిలో బడి ఉనికికి సంబంధించినది మొదటి సమస్య. ఆలోచించగా సూక్ష్మంలో మోక్షంలా ఒక ఉపాయం స్ఫురించింది.

రంగాపురంలో రంగనాధుడి కోవెల ఒకటి వుందన్నాను గదూ! దానికున్నవి బలమైన ప్రాకారకుడ్యాలు, ఒక మాదిరి ఎత్తైన గాలిగోపురం. దాని క్రింద వేసినగుబ్బలతోసహా, వాటికి తగిలించిన గంటలతోసహా నల్లబారిపోయిన సింహద్వారాలు నా ఆరునెలల అనుభవంలో అవి మచ్చుకోకనాడైనా తెరచిలేవు. ముప్ఫై మూడు కోట్ల దేవతల్లో ఏ ఒక్క దేవుడికీ లేని ఘోషాపద్ధతి నేనక్కడే మొదటిసారిగా చూచాను. పుంలింగమే గనుక గాకపోతే ఆ సూర్యం పశ్య అన్నకితాబు ఆయన కొక్కడికే తగును. నా యీ బడి

బహదూర్‌షా
శాస్త్రీయ జీవితం

శాంతి సమర మహావీరుని
జీవితగాథ తొలిసారిగా తెలుగులో వెలువడింది.
వేటూరి సుందరరామమూర్తి
రచన.

వెల
3
రూపాయలు

ప్రతులకు:
మానసోల్లాసము
హైదరాబాద్-20

నెపంతోనైనా రంగనాధుడి ఘోషాకు విచ్ఛిత్తి కలుగవచ్చునని ఆశించాను. బడిపిల్లల కోసమైనా గుడి తలుపులు తెరుచుకోవచ్చునని ఉద్దేశించాను. సలహాకోసం మునసబుగారితో సంప్రదించాను.

మునసబుగారు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ వెళ్ళి నరసయ్యగారిని కలుసుకోమన్నారు.

"నరసయ్యగారంటే ఎవరండీ ?" అన్నాను.

"రంగనాధస్వామికి సంరక్షకుడు. గార్డియన్ అన్నమాట ! నరసయ్యగారినే ఎరుగవా ? భలే వాడివయ్యా పంతులూ ! నీకు తెలియకపోతే గాలి గోపురంలోని పావురాల నడగరాదూ ! నేలానట్రా, డబ్బూదస్కం అంటూకొట్లాటలకు దిగి వ్యవహారాల కెగబడే కోర్టుపక్షుల నడగరాదూ ! పోనీ టౌనుకు వెళ్ళి సివిల్, క్రిమినల్ లాయర్లలో ఏ ఒక్కరినైనా పలకరించరాదూ?"

మామూలు విషయాన్నిగూడా పొడుపు కథలాగా చెప్పటం కొందరి అలవాటు. వెన్న చేతిలో వుండగా నేను నేతికోసం దేశమంతా తిరగదలచుకోలేదు. ఆ వూరిలోనే మరికొందరి దగ్గర నరసయ్యగారినిగురించి వాకబు చేశాను. జనవాక్యం ఏమంత ప్రోత్సాహకరంగా లేదు. అయినా నరసయ్యగారి నొకసారి కలుసుకో దలచుకున్నాను. రచ్చకు అత్యంత సమీపంలో వున్నదే నరసయ్యగారి యిల్లు. కొంత భాగం మిద్దె. మరికొంత పెంకుటిల్లు. ఇవిగాక ఒక పూరిపాక. వెనుకవైపున ఓపినంత ఖాళీ జాగా. రచ్చపైన నిల్చుండే నరసయ్యగారి గృహావరణలో ప్రతిభాగమూ స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. భూతపతి కోసం వెళ్ళగా, బృంగిరిటి ఎదురైనట్టు. నరసయ్యగారి కోసం వెళ్ళిన నాకు వాళ్ళ పెద్దబ్బాయి ఎదురయ్యాడు. అసలు పేరు కనకాచలం. వ్యవహారనామం పెద్దబ్బాయి. బొత్తిగా అబ్బాయికాదు. ముప్పయి అయిదేళ్ళుంటాయి. చెక్కినిలబెట్టిన శిలా విగ్రహంలాంటి కాయపాటు శరీరం. అందుకు తగ్గట్టుగా లోతైన బావిలో కదలికలేని నీళ్ళలా జడస్థితిలోవున్న ముఖకవళిక. కానీ విశేష మేమి టంటే నేను క్రొత్తగా వచ్చిన టీచరునని తెలియగానే పెద్దబ్బాయికి పరమానందం కలిగింది. "అయ్యా మేష్టారూ ! ఈ వూరిలో వుద్యోగం కావడం మీ అదృష్టం" అన్నారు. "ఎందుకండీ" అన్నాను. "ఎందుకంటారేమిటి? ఇక్కడ చదువు చెప్పినా, చెప్పకపోయినా అడిగేనాధుడు వుండడు" అన్నాడు. తన ధోరణి తనదితప్పితే ఎదుటివారి స్థితిగతులను గురించి పట్టించుకోని సుగుణాన్ని పరిపూర్ణంగా పెద్దబ్బాయిలోనే చూచాను. "బడికి కావలసిందేమిటండీ మేష్టారూ ! పిల్లలేగదూ ! మీ బడికి కావలసినంత మంది పిల్లల్లో సగంమంది మా ఇంట్లోనే వున్నారు" అంటూ అటూ యిటూ చూశాడు. "వాసూ, సీనూ, మణీ, నాగూ, బాబూ, బేబీ" అంటూ గొంతెత్తి పిలుస్తున్నట్టుగానే జంట జంటగా ఒక చిన్నపిల్లల జాబితా ఒప్పగించాడు. ఆ పేర్లతో చలామణీ అవుతున్న భౌతిక ఆకారాలేవీ కనిపించకపోయేసరికి యింట్లో ఒక్కొక్క మూలకూ వెళ్ళి ఒక్కొక్క శాల్తీని పట్టి తీసుకొచ్చాడు. "ఆ పొట్టిమీసాల బడిపంతులు వెళ్ళిపోయినప్పటి నుంచీ వీళ్ళతో వేగలేక చచ్చిపోతున్నాము, మీరొచ్చారు గనుక బ్రతికిపోయాము" అంటూ పిల్లలవైపు తిరిగి "ఓరేయ్ వాసూ ! ఏంరోయ్ సీనూ !" అని పేరు పేరునా అటెండన్సు పిలచినట్టుగా పిల్లలకు హెచ్చరికగొలిపి "రేపు వుదయం తెల్లవారగానే బడిలోకి వెళ్ళి కూర్చోవాలి మీరు ! చద్దన్నాలయినా, కాఫీలైనా ఇంటికి గంట కొట్టినప్పుడే" అంటూ ముగించాడు.

"పెద్దబ్బాయి చేస్తున్న హంగామా నాకు కాస్త చిరాకు కలిగించిందనే చెప్పాలి. ఐనా చిరాకును బయల్పరచకుండా నేను నా యిబ్బందిని తెలిపిడి చేసుకున్నాను— "బడి ఎక్కడ పెట్టుకోవాలో పాలుపోవడం లేదండీ ! నాన్నగారు అనుమతిస్తే గుడిలో జరుపుకుందామనుకుంటున్నాను" అన్నాను.

"గుడిలో బడి పెట్టుకుంటారా ?" నా వైపు అనుమానంగా దొంగను చూచినట్టుగా చూచాడు పెద్దబ్బాయి – "అబ్బే, ఏమిటండీ . . . మరి" అంటూ నీళ్ళునమిలి, అంతలో మనకెందుకులే అన్నట్టు మాట దప్పించి "ఏమంటారో మరి !

"[illegible] చూడండి" అన్నాడు. అంతలో [illegible] ఓ ఆలజడి వినిపించింది. [illegible] వుంటుంది బహుశా! [illegible] నాన్నగారిప్పుడే వస్తారు" [illegible] అ వైపుకు జారుకున్నాడు [illegible].

[illegible] చిన్న పిల్లలందరూ [illegible]. నాక్కు పెద్దబ్బాయి [illegible] ఈ ప్రపంచంలో మరే [illegible]. "మా సీను ఎక్కాలే[illegible] [illegible] ఒకరు, "వాసుగాడు [illegible] పుస్తకం చేశాడని" [illegible] రాదని" ఒకరు [illegible] నా చెవులచుట్టూ కోటలు [illegible]. ఆదరించి కిమ్మన [illegible] యిది బడికాదు. [illegible] నాకీ పిల్లల బెడద [illegible]. "ఓరేయ్ పిల్లలూ! మేష్టారు [illegible] తప్పుకో[illegible]! ఏమిటా [illegible] తలుపు వెనుకనుంచీ [illegible] కలుగజేసుకొనేదాకా [illegible] సాగింది.

"[illegible] పిల్లలు గాకపోతే అల్లరి [illegible]?" అన్నాను.

"[illegible] మీరీ యూళ్లో యేడో [illegible] వస్తారండీ మేష్టారూ! [illegible] మీకు ఉద్యోగం?"

ఒక క్షణంపాటు నేను విస్మయచకితుడనై పోయాను. సరిగ్గా నా అంతర్వాణి పలుకుతున్న మాటలనే నేను వేరొక వ్యక్తి గుండా వింటున్నానన్నమాట! రంగాపురంలో దైన్యం, నిస్సహాయతా పూర్తిగా నాపాలేననుకున్నా నింతవరకూ! కాదు కాదు. అందులో పాలు పంచుకోడానికి యింకొక వ్యక్తిగూడా యిక్కడే వున్నట్టుంది...

"అదేమండీ, అలాగంటున్నారు? ఇక్కడ ఉద్యోగం గావడం నా అదృష్టమని యిందాకా పెద్దబ్బాయిగారే అన్నారే..."

నా యీ సందేహానికి లోపలనుంచీ సమాధానం వస్తుందని కొంతసేపు వేచిచూచాను. ప్రత్యుత్తరం రాలేదుగానీ, కొన్ని నిమిషాలు గడిచాక పరామర్శ మాత్రం వినిపించింది...

"కాస్త మజ్జిగ పుచ్చుకుంటారా మేష్టరు గారూ!"

నిజానికి నా కాకలిగానే వుంది. ప్రజ్వరిల్లుతున్న జఠరాగ్నిని చల్లార్చడానికి చల్లటి మజ్జిగ దొరకుతుంటే వద్దని చెప్పడానికి నోరెలా ఆడుతుంది? ఐనా ఎవరు నేర్పిన పాఠం వాళ్ళకే ఒప్పగించడం యుక్తమనిపించి మౌనంగా వుండి పోయాను.

మజ్జిగ గ్లాసుతో ఆమె హాల్లోకి వచ్చింది. దాహం తీసుకున్న "తర్వాత నరసయ్యగారెప్పుడు వస్తారండీ?" అని అడిగాను.

ఆమె నవ్వింది. "మీ పిచ్చి మీదండీ

హనుమాన్ జంక్షనుకు రాగానే........

అజీజు బేకరీకి తప్పక దయచేయండి
అజీజు బేకరీ అన్నిరకములయిన రొట్టెలకూ, బిస్కట్లకూ ప్రశిద్ధి
అజీజు బేకరీ శుచికీ, రుచికీ ప్రత్యేకత
అజీజు బేకరీ రొట్టెలు, బిస్కట్లూ ఆరోగ్యవంతమైనవి
అజీజు బేకరీకి వివిధ పట్టణాలలో డీలర్లు కావాలి

అజీజు బేకరీ,
హనుమాన్ జంక్షను, ప॥ గో॥ జిల్లా.

మేష్టరుగారూ! మీరు తల్లక్రిందులుగా తపస్సు చేసినా దేవళంలో బడి పెట్టుకోనిస్తారా మామ గారు? బడి అన్న తర్వాత మాలా మడికీ అన్న తేడాలు చెల్లవుగదా! తిరుపతి వేంకటేశ్వరుడికైనా లేవుగానీ మా రంగనాథస్వామికింకా ఆ పట్టింపులు దండీగా వున్నాయి. మీ రేదో భ్రమలో వున్నట్టున్నారు."

ఆంతర్యం అవగతమైంది నాకు. నరసయ్యగారితో మాట్లాడ్డంవల్ల లాభముండదనిగూడా తేలిపోయింది.

"ఐతే వృథాగా మాటలు ధారపోసుకోవడ మెందుకు? వెళ్ళొస్తానండీ!" అంటూ పైకి లేచాను.

"పాపం చాల చిన్న వయస్సులోనే ఉద్యోగానికి వచ్చినట్టున్నారండీ మేష్టరుగారూ! ఆ కాడికి మీరే నయం. నేను మీకంటే చిన్నప్పుడే ఈవూరొచ్చేశాను. వచ్చి గూడా పదిహేనేళ్ళు దాటింది. ఎక్కడో తల్లిదండ్రులున్నారు. ఏదీ ఈ బాదరబందీనంతా వదిలించుకుని వాళ్ళ దగ్గరకు వెళ్ళడానికి నాకెక్కడ తీరుతుంది? ఇదే మనుషులు, ఇదే వూరు...... జైల్లో జీవిత శిక్షలా వుంది బ్రతుకు..."

నరసయ్యగారింటినుంచీ బయటపడ్డాను. ఆ యింటి కోడలి మాటలు ఆ రాత్రంతా నా చెవిలో మార్మోగుతూ వుండిపోయాయి. ఆమె వయస్సు ముప్పైకి మించినట్టు తోచదు. అనవరతమైన చాకిరీవల్ల, సౌకుమార్యం లుప్తమైపోగా, ఆమె శరీరం చిక్కిపోవడమే గాదు. పాలిపోయిందిగూడా మన కిష్టంలేని పని ఏదైతే వుందో, దాన్ని తప్పనిసరిగా చేయవలసి రావడమన్నది మనసుకొక యాతన శరీరానికి దండన. ఆ యాతన, ఆ దండన ఆమెకు పుష్కలంగా లభించినట్టున్నాయి. వాకబు చేయగా తెలిసింది. ఆమెకు తొమ్మండుగురు బిడ్డలు. తొలిచూలు ఆడబిడ్డకు పెళ్ళీడు వచ్చిందిగూడా!

* * *

మరునాటి ఉదయం రంగాపురం రచ్చపైన బడికి ప్రారంభోత్సవం చేశాను.

చిన్నగది ఒకటి అద్దెకు దొరికింది. నాలుగు మైళ్ళ దూరాన ప్రతి ఆదివారమూ సంత జరుగుతుంది. ఇరుగు పొరుగు గ్రామాల్లో చిల్లరకొట్లు లేకపోలేదు. కావలసిన సరుకులు తెచ్చుకుని తీరికున్న మధ్యాహ్న వేళల్లో స్వయంగా పాకకార్యం నిర్వర్తించుకునే వాణ్ణి.

బరువుగా రోజులు దొర్లిపోసాగాయి.

ఆ తరువాత నేను రంగాపురాన్ని గురించి క్రొత్తగా తెలుసుకున్నదేమీ లేదు. లేదంటే ఆ చీకటి దీవి నట్టనడుమ మరింత దట్టమైన చీకటి బంధువును మాత్రం కనిపెట్టగలిగాను. ఆ చీకటి బంధువే నరసయ్యగారి యిల్లు.

ఇది సంతాన నియంత్రణ పైన ప్రచారం కోసం వ్రాస్తున్న కథకాదు. ఐనా దాని ఆవశ్యకతను గురించి నొక్కిచెప్పడానికి యింతకంటే మంచి వస్తువు దొరకదు. అంతా దైవ నిర్ణయమనుకుంటూ, బాధ్యతలను గాలికి వదిలిపెట్టి ఎలా వీలైతే అలా కాలం గడపదల్చుకున్న పురుషుడు, సంసారాన్ని సరిదిద్దడానికి సర్వశక్తులను ధారపోస్తున్న స్త్రీ. ఆయిద్దరి నడుమ జరుగుతున్న సంఘర్షణకు నాట్యరంగమే నరసయ్యగారిల్లు. ఆ యింటి పెద్దలకు సుష్టుగాతిని త్రేన్చుతూ వెలుపలికి రావడమొక్కటే తెలుసు, పిల్లలకు ఏ మాత్రం మిగిలిందో, వాళ్ళు తింటున్నారో లేదో తెలియదు. పెద్దబ్బాయికి యిరవైయేళ్ళ వయసులోనే పెళ్ళి జరిగింది. బిడ్డల్ని కనడానికి, బండెడు చాకిరీ చేయడానికి శాశ్వతంగా ఒక మనిషి దొరికిందని అనుకున్నారేగానీ, ఆ మనిషికి మనసుందనీ, ఆ మనసుకు గూడా యిష్టాయిష్టాలుంటాయని పెద్దబ్బాయి కలలోనైనా భావించలేదు!

సంక్రాంతి సెలవులొచ్చాయి. ఇంటికి వెళ్ళివద్దా మనుకున్నాను. "అమ్మ పిలుస్తోందండీ" అంటూ కబురుతెచ్చాడు వాసు.

వెళ్లాను.

"ఊరికి వెళ్తున్నారటగా మేష్టరుగారూ!"

ఆమె తాను పొందలేని మధురానుభూతిని దేన్నో తలచుకుని తపించి పోతున్నట్టుంది.

"వెళ్తున్నానండీ! అయిదు రోజులే సంక్రాంతి సెలవులు. మళ్ళీ సోమవారంనాటి కల్లా యిక్కడుండాలి..."

"మిమ్మల్నయినా పండుగకు తల్లిదండ్రుల దగ్గరకు వెళ్ళనిస్తున్నారు. అంతే చాలు. క్షేమంగా వెళ్ళిరండి..."

కళ్ళల్లో గిర్రున తిరుగుతున్న కన్నీరు నాకు కనిపించకూడదనే ఆమె ప్రయత్నం. బయటి ప్రపంచంలోనికి వెళ్ళిరావడానికి అనుమతి పొందిన తోటి ఖైదీని పేరొక ఖైదీ సాగనంపుతున్నదృశ్యంలా వుందది. నిజమే మరి. ఆమెకూ, నాకూవున్న సామ్యం ఒక్కటే-రంగాపురంలో ప్రవాసం. కాకపోతే ఆమెది సుదీర్ఘ ప్రవాసం. త్రెంచుకోడానికి వీల్లేనిది. అశ్రువాహిపోయినా ఆమె బండిని లాక్కెళ్ళవలసిందే! తప్పదు. ఆమెతో పోల్చిచూసుకుంటే నా పరిస్థితి ఎంతో మెరుగు. ఎప్పుడు బడితే అప్పుడు నేను నా ప్రవాసానికి స్వస్తి చెప్పుకోవచ్చు.

"నాకో సాయం చేసిపెడతారా మేష్టరుగారూ?"

ఏమిటన్నాను.

ఆమె లోపలికి వెళ్ళి రెండు చీటీలుతీసు కొచ్చింది.

"చూస్తున్నారుగా మేష్టరుగారూ! మణి రెండు నెలలైంది సరిగ్గా అన్నంతిని. రాత్రుల్లో నిద్రపట్టదు. బలవంతంగా తినిపిస్తే, వుబ్బసంతో రెండు గంటలసేపు వూపిరి త్రిప్పుకోలేక పోతుంది. సీనుకు రోజు మార్చి రోజు జ్వరం వస్తోంది. అదేం మాయదారి జ్వరమోగానీ అది వచ్చినప్పటినుంచీ వాడికి చెవులే వినిపించడం లేదు. బిడ్డలు చిక్కి సగమైపోయారు. వాళ్ళను చూస్తుంటే గుండెలు తరుక్కుపోతున్నాయి. మొన్న డాక్టరుగారి వ్యానువస్తే చూపించాను. డాక్టరు గారు ఈ మందులు వ్రాసియిచ్చారు—"

"ఆ మందులు కొనితేవడమే కదండీ! అదెంత పని?"

"కాదండీ మేష్టరుగారూ! నా దగ్గర డబ్బులులేవు..."

"ఫరవాలేదు. నా దగ్గరున్నాయి—"

"బిడ్డల్ని మనమేమైనా కావాలన్నామా మేష్టరుగారూ? దేవుడిస్తాడు. అలాగే జబ్బులు గూడా. అవి వస్తాయి, వెళ్తాయికూడా. లేదంటే

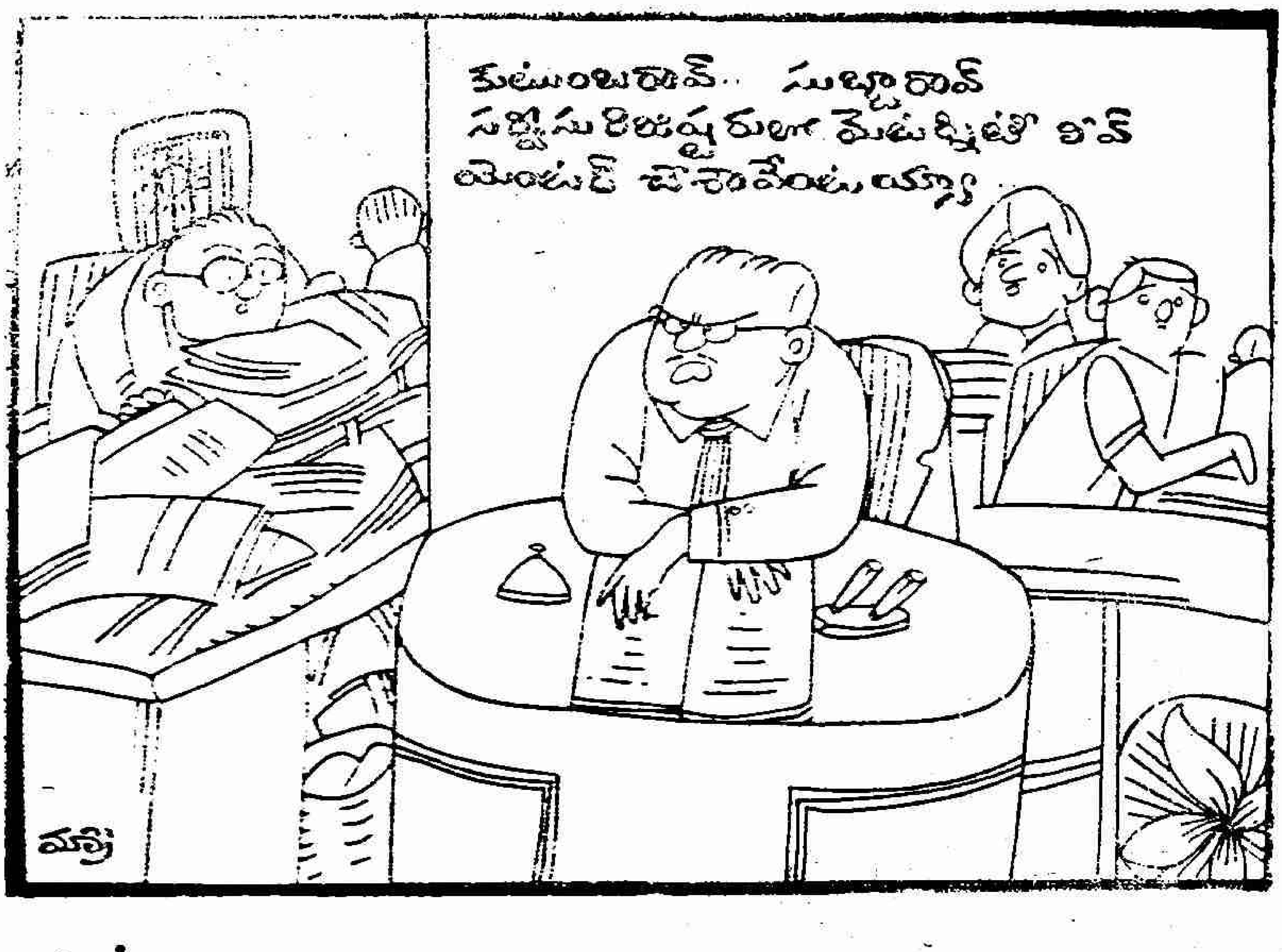

చదవండి! చదివించండి!!

కవితా ప్రచురణలు

ఆంధ్రుల కథ	నాయని కృష్ణకుమారి	4-00
మమకారం	గురుదత్తు	3-00
తెగని బంధం	హరగోపాల్	1-50
నా భార్య	వెన్నెల	1-50
లవకుశ (నాటకం)	కె.వి. రామరాజు	2-50
చెప్తేవినరు (నాటిక)	సీతంరాజు	1-25
అందర్లోకొందరు ,,	,,	1-25
పంగనామాలు (నాటకం)	విడియాల	2-00
రత్నగర్భ ,,	"శివం"	2-00

మీకే పుస్తకాలు కావలసినా మాకు వ్రాయండి

వివరాలకు

కవితా పబ్లికేషన్సు,

విజయవాడ-2

తమతోబాటుగా బిడ్డల్నిగూడా తీసుకెళ్తాయి. మనకేం నష్టం? ఎందుకులెండి మేష్టరుగారూ! కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళపైన పడుతుంది. సద్యా ఈ మందులు తీసుకొస్తే మీకు పుణ్యముంటుంది. మీ అప్పు ఎలాగైనా చెల్లించుకుంటాను."

ఆవేదనవల్ల లోపల యిమడలేక బయటికి పెల్లుబికిన ఆమె మాటల్లోని అంతరార్థాన్ని నేను గ్రహించగలిగాను. అందుపైన వ్యాఖ్యానానికి పూనుకోలేక మౌనంగా ఆ చీటీలు చేతికి తీసుకున్నాను.

ఊరునుంచీ తిరిగివస్తూ మందులు కొని తీసుకొచ్చాను.

వారంరోజుల్లో బిడ్డల ఆరోగ్యం చక్కబడుతున్న సూచనలు కానవచ్చాయి.

ఓరోజు మధ్యాహ్నం వాసు కాస్త ఆలస్యంగా బడికి వచ్చాడు.

ఆలస్యానికి కారణం అడిగాను.

వాసుకు వాడి ఈడుకుమించిన తెలివి తేటలున్నాయి. తీగతోబాటుగా డొంకంతా కదిలించేశాడు.

"పోస్టాఫీసుకు వెళ్ళానండీ! మా అమ్మ తాతయ్యకొక జాబు వ్రాసి పెట్టెలోవేసిరమ్మంది. మీరు మందులు కొనితెచ్చారటగదండీ మేష్టారుగారూ! మీకు డబ్బివాలట. తాతయ్యను పంపమని రాసింది..."

పెద్దగా దానధర్మాలు చేసే తాహతు నాకు లేదని తెలుసు కానీ వీలైనంతలో నేను కొన్ని దుబారా ఖర్చులు చేయనే చేస్తున్నాను. వాటితో పోల్చిచూస్తే మందులు కొనిపెట్టడం డబ్బును సద్వినియోగం చేయడం క్రిందికీ వస్తుంది. అంతకంటే సత్కార్యానికి నేనెన్నడూ డబ్బును వినియోగించలేదేమో! కానీ ఈ వాదాన్ని ఆమె ఎలా అర్థం చేసుకోగలుగుతుంది?

మళ్ళీ కొన్ని రోజులు గడచిపోయాయి.

ఒకనాటి మధ్యాహ్నం మరికొంత సేపటికి బడి వదిలిపెట్టబోతున్నారనగా పోస్టుమేన్ కనిపించాడు. నాన్నగారి దగ్గరినుంచీ నాకో వుత్తరం వచ్చింది. ట్రాన్స్ఫరుకోసం తీవ్రంగా ప్రయత్నాలు చేశామనీ, కొద్దిరోజుల వ్యవధిలో ఆర్డరు రావచ్చుననీ నాన్నగారు వ్రాశారు. ఆ సంబరం నాచేత పోస్ట్మేన్‌కు పావలా బక్షీసు గూడా యిప్పించింది.

"మారాజులు చల్లగుండాలి" అన్నాడు పోస్టుమేన్. కార్డులూ, కవర్లూగూడా అప్పుగా పుచ్చుకునే వాళ్ళేగానీ తనకో పైసా ధర్మం చేసిన వాళ్ళు లేరట! "వెళ్ళొస్తానండీ: నరసయ్యగారింటికి వెళ్ళాలి. అమ్మగారికో మనియార్డరు వుంది" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు. ట్రాన్స్ఫర్ రానున్న ఆనందం నన్ను నిశ్చలంగా వుండనిచ్చిందిగాదు. బడికి సెలవు పెట్టాను. బస్సెక్కి రెండామడల దూరంలో వున్న ఒక బస్తీకి వెళ్ళాను. అక్కడ రెండు రోజులు గడపి రంగాపురం తిరిగివచ్చాను.

నరసయ్యగారింటి వాతావరణంలో ఏదో మార్పు వచ్చినట్టుతోచింది.

ఆ యింటి పిల్లల్లో సంచలనం తగింది.

ఆ మేరకు వాళ్ళముఖాల్లో ఏదో దిక్కులు తోచనితనం కనిపిస్తోంది. మణి అన్నం తినలేదనో, వాసు స్నానం చేయకుండా వచ్చేశాడనో యింకా అలాంటి కారణాలపైన పెరటిగుమ్మందాకావచ్చి ఒకటి రెండు మాటలు మాట్లాడి వెళ్తుండిన ఆ యింటి కోడలు పోలకువ పసిగట్టడానికైనా వీల్లేకుండా నా దృక్పథం నుంచీ వైదొలగి పోయింది. ఎబొచ్చీ క్రొత్త దుస్తుల్లో ముస్తాబై యింట్లోకి వూళ్ళోకి చెడదిరుగుతూ కనకాచలం ఒక్కడు మాత్రం ఉషారుగా కనిపిస్తున్నాడు.

ఈ మార్పుకు కారణమేమిటో తెలుసుకోడానికి రెండు రోజులు పట్టింది. మామగారి మనియార్డరు తాలూకు డబ్బులు పెట్టెలో వుండగా, కనకాచలం తీసి స్వంత డబ్బులాగా వాడుకున్నాడు. అందువల్ల ఉన్న వాటితోబాటు, భార్యాభర్తల మధ్య క్రొత్తగా యింకొక వైమనస్యం వచ్చిపడింది. కనకాచలం భార్యపైన చేయి జేసుకోబోయాడు. ఆవిడ ఒక పూట వంట చేయకుండా సత్యాగ్రహం సాధించింది.

ఈ సత్యాగ్రహం వల్ల తాను, తన బిడ్డలు తప్పా మరెవ్వరూ దురపిల్లకపోగా, ఆమె రెండో పూటనుంచీ వంట చేయక తప్పలేదు.

ఆమెకు ఒక విషయం మాత్రం చెప్పాలని వుంది. నా కిప్పుడు డబ్బుతో వచ్చిన అవసరమేమీలేదు. భావిలో ఎప్పుడువీలైతే అప్పుడు అప్పు చెల్లింపబడవచ్చు. (ఆ మాటకొస్తే అది చెల్లింపబడక పోవడమే నా కిష్టం) ఈ మాట కాస్తా ఆమెతో చెప్పేయాలన్న నా ప్రయత్నం ఒక్కనాటిదిగాదు. ఏడెనిమిది రోజులపొడుగునా అదే ప్రయత్నంలో వున్నాను. ఆమె కంటికే కనిపించకపోతే నేనేం చేయగలను? ఋణదాత మంచితనంపట్ల ఋణగ్రస్తుడి కేమంత నమ్మకం కుదరకపోతే-మనం ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు. చివరికిదంతా రోకలిచేతబట్టుకుని గృహస్థుడు అతిథివెంట పడుగెత్తిన కథలాగా

Phone : 35578 Grams : "PRINCE"

SHOP WITH FULL CONFIDENCE

AT

PRINCE STORE

GENERAL MERCHANTS

ABID ROAD :: HYDERABAD.

Branch at :

M. G. ROAD :: SECUNDERABAD.

Phone No. 72976

పరిణమించింది. అతిథికి రోకలి యిచ్చేయాలని గృహస్థుడి ఉద్దేశం, ఆ రోకలితో "బడితపూజ" జరుగుతుందేమోనని అతిథి అనుమానం.

ఇహో నాటికల్లా ట్రాన్స్ఫర్ ఆర్డరు చేతి కొచ్చింది.

ఉద్యోగి కోరికపైన జరుగుతున్న బదిలీ గనుక జాయినింగు టైముగానీ, ట్రావెలింగు అలవెన్సుగానీ యివ్వబడలేదు. మరునాటి మధ్యాహ్నానికల్లా నేను క్రొత్తచోట ఉద్యోగంలో చేరాలి. సాయంకాలం నాలుగు గంటల తర్వాత రంగాపురం రోడ్డులో బస్సులుండవు. ఆదరాబాదరా ఛార్జిలిష్టు తయారుచేసి బడివస్తువులన్నీ మునసబుగారికి అప్పగించేసరికి గంట మూడు కావచ్చింది.

నరసయ్యగారింటికి వెళ్ళాను.

ఏదో పెన్నిధిని పోగొట్టుకున్నవాళ్ళకుమల్లే పిల్లలందరూ దిగాలుపడి ఎక్కడివాళ్ళక్కడ స్తబ్దులై కూర్చునివున్నారు. తల్లితరువాత వాళ్ళకు ఉపాధ్యాయుడినైనా, చెలికాడనైనా నేనొక్కడినే. ఊరిపట్ల కలిగిన వైముఖ్యం వల్ల ఏ మేమిటో అనుకున్నానుగానీ ఒక కుర్రవాడి అమాయిక హృదయానికి ఆనందాన్ని అందివ్వగలిగినా చాలు. ఎలాంటి బాధలకైనా తట్టుకోవచ్చు. ట్రాన్స్ఫర్ రద్దయిపోయినా బాగుండుననిపించింది. కానీ అందుకోసమని విశ్వప్రయత్నం చేసి, తీరా అది సాధింపబడిన తరువాత విధిగా బదిలీని అంగీకరించక తప్పదు. ఎవరెలా దురపిల్లినా నేను రంగాపురం వదలిపెట్టడం తప్పనిసరి.

"వాసూ! వెళ్ళిపోతున్నాను బాబూ! అమ్మతో చెప్పిపోదామని వచ్చాను" అన్నాను.

"వెళ్ళిపోతున్నరా మేష్టారూ! మీరైనా క్షేమంగా వుండాలి..." గాజులగలగల గద్గదికమైన కంఠం, ముఖం మాత్రమే ఈవలికి కనిపించింది - "మీకు డబ్బివ్వాలి. వీల్లేక పోయింది. చిరునామా చెప్పి వెళ్ళండి. సర్దుబాటు కాగానే పంపుతాను..."

నా కళ్ళుగూడా చెమ్మగిల్లాయి.

లేచి నిల్చుని— "నమస్కారమండీ" అంటూ చేతులు జోడించాను. ఆమె దిగాలుపడి చూస్తుండగానే చరాచరా వెలుపలకు వచ్చేశాను.

నా చిరునామా తెలుసుకోడంలో ఆమె ఉద్దేశం డబ్బును తిరిగి పంపడమే అయితే నా చిరునామా ఆమెకు తెలియకపోవడమే మంచిది.

వడివడిగా రంగాపురంనుంచీ దూరంగా నడవసాగాను.

★

సరసమయిన ధరలు

మీకే విధమైన హల్లోపతి, ఆయుర్వేద మందులు కావాలన్నా
పశువుల వ్యాధులకు సంబంధించిన మందులు కావాలన్నా

గుడివాడలో ఏలూరు రోడ్డుపై గల

శ్రీ సరోజినీ మెడికల్ స్టోర్సుకు దయచేయండి

ప్రొప్రయిటరు: శ్రీ యలమంచలి రాఘవేంద్రరావు